

BIỆN PHÁP TÂM LÝ - SỰ PHẠM PHÁT TRIỂN PHẨM CHẤT NGHỀ NGHIỆP SỰ PHẠM CHO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN Ở HỌC VIỆN HẬU CẦN HIỆN NAY

Phạm Văn Tùng
Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

Tóm tắt: Đội ngũ giảng viên viên khoa học xã hội và nhân văn ở Học viện Hậu cần có vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định trực tiếp đến chất lượng giáo dục, đào tạo của Học viện; góp phần xây dựng Học viện vững mạnh toàn diện “Mẫu mực, tiêu biểu” đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới. Bài viết tập trung làm rõ vị trí, vai trò, yêu cầu về phẩm chất nghề nghiệp sự phạm của đội ngũ giảng và một số biện pháp cơ bản phát triển phẩm chất nghề nghiệp sự phạm cho đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn ở Học viện Hậu cần hiện nay.

Từ khóa: Phẩm chất nghề nghiệp sự phạm, đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn, Học viện Hậu cần, phát triển.

PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL MEASURES TO DEVELOP PROFESSIONAL QUALITIES FOR SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES LECTURERS AT THE CURRENT LOGISTICS ACADEMY

Pham Van Tung
Political Academy - Ministry of National Defense

Abstract: The team of lecturers in social sciences and humanities at the Logistics Academy plays a particularly important role, directly deciding the quality of education and training of the Academy; contributing to building a strong Academy with a comprehensive “Exemplary, typical” performance to meet the requirements and tasks of building the Army in the new situation. The article focuses on clarifying the position, role, requirements on the professional qualities of the teaching staff and some basic measures to develop the professional qualities of the teaching staff of social sciences and humanities at the Logistics Academy today.

Keywords: Professional qualities of teachers, social sciences and humanities lecturers, Logistics Academy, develop.

Nhận bài: 22/07/2025

Phản biện: 17/08/2025

Duyệt đăng: 22/08/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) ở Học viện Hậu cần (HVHC) là lực lượng nòng cốt có vai trò quan trọng, quyết định đến chất lượng giáo dục và đào tạo (GD&ĐT), có chức năng truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng trong Quân đội, kiến thức KHXH&NV, giúp người học hình thành thế giới quan khoa học, phương pháp luận Mác-xít, bồi dưỡng và phát triển tư duy, phẩm chất, năng lực. Đồng thời, họ cũng là lực lượng tiên phong trong đấu tranh tư tưởng, lý luận, góp phần bảo vệ trận địa chính trị, tư tưởng của Đảng. Vì vậy, phẩm chất nghề nghiệp sự phạm của đội ngũ giảng viên KHXH&NV luôn được coi trọng và coi là yếu tố nền tảng, tiên quyết góp phần quyết định sự thành công trong chất lượng đào tạo của HVHC hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vị trí, vai trò của đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn

Đội ngũ giảng viên nói chung, giảng viên KHXH&NV ở HVHC nói riêng có vai trò quan trọng, là người quyết định trực tiếp đến quy mô, chất lượng, hiệu quả giáo dục, đào tạo của Học

viện. Thông qua hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học (NCKH), đội ngũ giảng viên KHXH&NV sẽ là lực lượng trực tiếp thực hiện mục tiêu đào tạo; trực tiếp thực hiện đào tạo đội ngũ cán bộ có kiến thức khoa học, có kỹ năng nghề nghiệp cần thiết đáp ứng yêu cầu sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đội ngũ giảng viên KHXH&NV có nhiệm vụ phát triển toàn diện nhân cách, bồi dưỡng, phát triển phẩm chất và năng lực nghề nghiệp cho người học. Như vậy, vị trí vai trò của nhà giáo KHXH&NV luôn được quan tâm đặc biệt và cũng yêu cầu rất cao để đáp ứng mục tiêu giáo dục, đào tạo của Học viện trong thời kỳ mới, Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng khẳng định: “Chú trọng giáo dục phẩm chất, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, khơi dậy khát vọng phát triển, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”.

2.2. Yêu cầu phẩm chất nghề nghiệp sự phạm của đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn

Trước yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng QĐND Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại; yêu cầu, nhiệm vụ công tác giáo dục, đào tạo của

Học viện trong tình hình hiện nay đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với đội ngũ giảng viên KHXH&NV nói riêng, đội ngũ giảng viên ở HVHC:

2.2.1. Xu hướng nghề nghiệp sư phạm quân sự

Xu hướng nghề nghiệp sư phạm quân sự là hệ thống những động cơ, mục đích thúc đẩy định hướng hoạt động nghề nghiệp sư phạm quân sự, nó được biểu hiện ở sự mong muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ giảng dạy, tình cảm yêu mến hứng thú, say mê với hoạt động giáo dục, gắn bó với tập thể... Đây là phẩm chất nhân cách hàng đầu, giữ vị trí quan trọng trong nhân cách người giảng viên KHXH&NV, đảm bảo cho họ tuyệt đối trung thành với Đảng với Tổ quốc, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa; bản lĩnh chính trị vững vàng, nhân quan chính trị sắc bén, kiên định với mục tiêu lý tưởng của Đảng; nắm chắc và vận dụng tốt quan điểm của Đảng trong nghiên cứu khoa học và giảng dạy. Phê phán, đấu tranh một cách khoa học với những quan điểm sai trái phản động hòng phủ nhận lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; đường lối quan điểm của Đảng; những biểu hiện tiêu cực trong dạy và học; loại trừ những quan điểm giáo dục tư sản thực dụng, lối sống cá nhân chủ nghĩa. Kiên quyết bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng giữ vững được định hướng chính trị tư tưởng trong toàn bộ hoạt động sư phạm của mình.

2.2.2. Đạo đức trong sáng, mẫu mực

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng, không có đạo đức cách mạng thì tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”. Đối với người giảng viên nhà trường quân đội thì đạo đức trong sáng, mẫu mực càng phải được chú trọng hơn. Đây là cơ sở nền tảng để đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở HVHC phấn đấu hoàn thiện mình, nâng cao phát triển năng lực để hoàn thành nhiệm vụ được giao và là một tấm gương sáng để học viên noi theo. Đạo đức trong sáng, mẫu mực của người giảng viên được thể hiện ở thái độ, tác phong chuẩn mực khi thực hiện giảng dạy và trong lối sống, trở thành tấm gương, chuẩn mực cho học viên noi theo. Đạo đức trong sáng, mẫu mực của người giảng viên còn thể hiện ở sự hy sinh vô tư, hết lòng vì người học, giúp đỡ học viên một cách chân thành, không vì vụ lợi, không phân biệt đối xử, trên tinh thần “đồng chí”, “thầy trò”, giúp đỡ lĩnh hội kiến thức

phải đến nơi đến chốn; có ý thức tập thể tốt; chấp hành kỷ luật nghiêm; đoàn kết tốt trong đơn vị... kiên quyết đấu tranh chống những cái xấu, cái sai trong xã hội, trong Quân đội, trong chính bản thân mình và đối với đồng đội mình.

2.2.3. Yêu ngành, yêu nghề, tâm huyết với nghề

Nghề nghiệp sư phạm nói chung, sư phạm quân sự nói riêng thuộc loại nghề có quan hệ trực tiếp với con người. Đội ngũ giảng viên KHXH&NV chỉ có thể đạt được hiệu quả cao trong quá trình hoạt động nếu thực sự say mê với nghề. Ở đây, đòi hỏi mỗi giảng viên phải luôn yêu nghề, gắn bó với nghề, nhằm đào tạo ra những cán bộ hậu cần, tài chính ưu tú, đáp ứng yêu cầu xây dựng QĐND Việt Nam trong tình hình mới. Mặt khác, đó còn là sự tận tụy, hết lòng vì người học viên, vì sự nghiệp giáo dục, đào tạo; thường xuyên quan tâm tích lũy tri thức, kinh nghiệm nghề nghiệp; tích cực tự học, tự nghiên cứu nâng cao trình độ mọi mặt. Tất cả những biểu hiện này chỉ có được khi người giảng viên giác ngộ được sứ mệnh vẻ vang của mình với sự nghiệp giáo dục đào tạo, sự nghiệp xây dựng Quân đội. Chỉ có lòng yêu nghề, yêu người thì mới tạo nên sự hứng thú say mê trong công tác sư phạm, mới đem hết khả năng và trách nhiệm để phấn đấu cho sự nghiệp GD&ĐT của Học viện, Quân đội.

Tình yêu nghề của đội ngũ giảng viên KHXH&NV còn thể hiện ở niềm tin sư phạm sâu sắc, tôn trọng, yêu mến, nhân ái, độ lượng, bao dung người học. Giảng viên biết vui với cái vui, cái thành đạt của người học, song cũng biết buồn với cái buồn, cái thất bại của người học. Khi người học tiến bộ, giảng viên cảm thấy phấn khởi, song khi người học làm điều sai thì người dạy cũng phải thấy trong đó có phần lỗi của mình, không vội trách người học mà trước hết bản thân mình phải có sự day dứt. Đây là động lực giúp giảng viên vươn lên chiếm lĩnh những đỉnh cao tri thức, sư phạm và tu dưỡng rèn luyện đạo đức nghề nghiệp.

2.2.4. Năng lực sư phạm và trình độ thành thạo nghiệp vụ sư phạm quân sự

Hoạt động sư phạm của đội ngũ giảng viên KHXH&NV là hoạt động có đòi hỏi rất cao về năng lực sư phạm và trình độ thành thạo nghiệp vụ sư phạm quân sự. Phẩm chất này có ảnh hưởng trực tiếp tới tốc độ và hiệu quả của hoạt động sư phạm. Người giảng viên có lương tâm và trách

nhệm nghề nghiệp thì không thể bị tụt hậu về chuyên môn. Vì vậy, đặt ra yêu cầu mỗi giảng viên phải nỗ lực rất nhiều để chiếm lĩnh được tri thức, thành thạo về phương pháp, kỹ năng sư phạm quân sự. Tri thức của loài người ngày nay có tốc độ phát triển hết sức nhanh chóng, vì thế, cách nhìn, cách suy nghĩ, cách dạy của giảng viên phải thường xuyên đổi mới, nếu không đổi mới thì kiến thức, phương pháp của người giảng viên mau chóng bị lạc hậu, ít giá trị. Năng lực sư phạm và trình độ thành thạo nghiệp vụ sư phạm của người giảng viên thể hiện ở óc quan sát, tính sáng tạo, khả năng thuyết phục, trí tưởng tượng sáng tạo cao; ở trí tuệ, cảm xúc, ý chí; tầm rộng và sâu của kiến thức cùng các kỹ xảo, kỹ năng hoạt động sư phạm phát triển. Đó còn là khả năng tiếp thu, chế biến các tài liệu học tập; khả năng sử dụng ngôn ngữ và các phương tiện, kỹ thuật dạy học, khả năng hiểu đối tượng, biết cảm hoá và thuyết phục đối tượng...

2.3. Một số biện pháp tâm lý - sư phạm cơ bản phát triển phẩm chất nghề nghiệp sư phạm cho đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn

Một là, đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn thường xuyên tự tu dưỡng, rèn luyện, nêu gương đạo đức

Đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở HVHC trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ giảng dạy, NCKH thường xuyên tiếp xúc và trực tiếp tiếp xúc với học viên, đồng nghiệp, cùng với đó cũng có nhiều mối quan hệ với những cá nhân xã hội khác ở địa phương như cấp ủy, chính quyền và nhân dân nơi cư trú, bạn bè trong sinh hoạt, giao tiếp xã hội. Thông qua tiếp xúc, ứng xử xã hội, những tấm gương về đạo đức, lối sống của đội ngũ nhà giáo quân đội sẽ tác động vào nhận thức và hành vi của đội ngũ học viên và đồng nghiệp, trở thành tiêu chí để họ học tập và làm theo. Do vậy bất luận ở đâu, làm gì mỗi giảng viên phải luôn tự hoàn thiện nhân cách, tự tu dưỡng rèn luyện bản thân và nêu gương sáng để khẳng định phẩm chất nhân cách của mình.

Hai là, đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn tích cực, chủ động, sáng tạo trong thực hiện tốt các phong trào học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; Cuộc vận động “Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ”.

Hiện nay, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đang có sức lan tỏa rộng rãi, tác động tích cực đến việc tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức, phát chất nghề nghiệp của mỗi cán bộ, đảng viên, nhân dân. Tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là sự kết tinh của đạo đức dân tộc tốt đẹp với đạo đức, lý tưởng cộng sản cao quý, là hiện thân tiêu biểu về đạo đức của người chiến sĩ cách mạng, người thầy lớn của chúng ta. Vì vậy, quá trình thực hiện học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là điều kiện tốt để đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở Học viện rèn luyện nâng cao đạo đức nghề nghiệp sư phạm của mình.

Ba là, chú trọng rèn luyện nêu gương đạo đức trong thực tiễn công tác.

Với vai trò là nhà sư phạm, nhà khoa học, đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở HVHC là người trực tiếp tiến hành các hoạt động sư phạm quân sự, giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Chính các hoạt động đó là môi trường tôi luyện tốt nhất phẩm chất nghề nghiệp của nhà giáo, làm cho ý thức và hành vi đạo đức nghề nghiệp của họ thống nhất với nhau. Trong các hoạt động sư phạm, bản thân giảng viên sẽ phải điều chỉnh thái độ, hành vi, ứng xử của mình, phải tự ghép mình và sửa mình theo khuôn phép nghề sư phạm. Thông qua các hoạt động sư phạm, đạo đức nhân cách cũng sẽ được rèn luyện, phát triển một cách toàn diện cả về nhận thức, thái độ đến chuẩn mực hành vi đạo đức và tác phong, lối sống mô phạm của đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở Học viện.

Bốn là, luôn giữ vững và phát huy vị thế xã hội của đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn

Xã hội đã trao cho đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở các nhà trường quân đội nói chung, ở HVHC nói riêng một vị thế cao cả đó là đào tạo ra các thế hệ cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, được cả xã hội tôn vinh, kính trọng. Để giữ vững và phát huy “vị thế xã hội” của mình, người giảng viên phải đem sự hiểu biết, năng lực và phẩm chất của bản thân truyền đạt cho người học, hướng dẫn, dìu dắt học viên chiếm lĩnh tri thức, làm cho người học phát huy được năng lực vốn có, phát triển các mặt đức dục, trí dục, thể dục, mỹ dục để trở thành người lao động chân chính, những công dân biết làm chủ, góp phần tích cực

vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước. Một nhà giáo giỏi không chỉ cần có sức ảnh hưởng đối với người học về mặt học thuật, tri thức mà quan trọng hơn là phải có sức thuyết phục, khả năng truyền cảm tới người học về mặt nhân cách.

III. KẾT LUẬN

Phát triển những phẩm chất nghề nghiệp sư phạm đối với đội ngũ giảng viên KHXH&NV là một yêu cầu cấp thiết, một tất yếu khách quan. Sự khẳng định này dựa trên cơ sở: đặc điểm cơ bản của hoạt động sư phạm quân sự, cũng như vai trò và chức năng của đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở HVHC hiện nay. Đây là một quá trình lâu dài,

khó khăn, phức tạp, đòi hỏi phải có sự học tập, rèn luyện kiên trì, bền bỉ, nghiêm túc, khoa học và sáng tạo của mỗi giảng viên thì mới đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục đào tạo trong giai đoạn hiện nay. Những yêu cầu về phẩm chất nghề nghiệp sư phạm của người giảng viên KHXH&NV là những tiêu chuẩn khắt khe cho lĩnh vực hoạt động đặc thù sư phạm quân sự. Mỗi giảng viên cần phát huy tính tích cực của bản thân để luôn tự tu dưỡng, rèn luyện, trau dồi những phẩm chất nhân cách nói chung, phẩm chất nghề nghiệp sư phạm quân sự nói riêng để đáp ứng tốt yêu cầu công tác GD&ĐT của Học viện trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
2. Đảng uỷ Học viện Hậu cần (2018), *Nghị quyết số 1013-NQ/ĐU ngày 27/6/2018 của Đảng uỷ Học viện về lãnh đạo nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục giai đoạn mới*, Hà Nội.
3. Đảng uỷ Học viện Hậu cần (2023), *Nghị quyết số 883-NQ/ĐU ngày 22/3/2023 của Đảng uỷ Học viện về đổi mới công tác giáo dục, đào tạo đáp ứng yêu cầu xây dựng Học viện trong tình hình mới*, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh, *Toàn tập, tập 11*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011.
5. Quân uỷ Trung ương (2022), *Nghị quyết số 1657-NQ/QUTW ngày 20/12/2022 về đổi mới công tác giáo dục, đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới*, Hà Nội.